

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 113

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrti stran
Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—,
1/4 str. Din 125.—. Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.—.

Delo za ljudsko izobrazbo.

O ljudski izobrazbi v naši državi za-
črtati pravo in pravilno sliko, ni lahka
naloga. Navadno se pismenost (sposob-
nost branja in pisanja) jemlje za pod-
lago. Ni sicer resnica, da bi bila pisme-
nost edino in odločilno merilo za izob-
razbo in omiko. Ne da se pa tudi tajiti,
da je nizko število analfabetov (nepis-
menih) dokaz za to, da velika množica
ljudstva razpolaga vsaj z najmanjšo
mero šolske izobrazbe. Ako vzamemo
pismenost kot merilo ljudske izobraz-
be, dobimo o izobrazbi in prosveti ljud-
stva v naši državi to-le sliko: Najbolj
izobražena, t. j. najbolj pismena je Slo-
venija. Podatki, ki jih hočemo navesti
o Sloveniji in ostalih pokrajinah drža-
ve, temeljijo na zadnjem uradnem po-
pisovanju, ki se je izvršilo leta 1921.
Po njegovih podatkih je v Sloveniji
moških pismenih 91.14% (od sto moš-
kih zna nekaj več kot 91 brati in pisa-
ti), ženskih 91.15%, torej znaša splošna
pismenost 91.145%. Pripomniti je tre-
ba, da je radi priključitve Prekmurja
in Medžimurja pismenost Slovenije —
padla za 4—5%. Vendar pa se vsled
vztrajnega dela na polju šolske in ljud-
ske izobrazbe ta zmanjšek od leta do le-
ta popravlja, vsled česar je upati, da
Slovenija kmalu doseže ono višino pis-
menosti, ki jo je imela pred vojno in ki
je naš narod v tem oziru stavljal v vr-
sto prvih narodov v Evropi.

Za Slovenijo pride Vojvodina, kjer je
pismenih moških 80.44%, ženskih 73.15
odst., torej splošna pismenost 76.69%.
Na tretjem mestu je Hrvatska in Sla-
vonija, kjer je pismenih moških 74.70%,
ženskih 61.38%, splošna pismenost to-
rej 67.85%. Potem pride Dalmacija s to
pismenostjo: moških 61.14%, žensk
40.30%, splošna pismenost 50.52%. Na
petem mestu je Srbija (brez Južne Sr-
bije), kjer je pismenih moških 54.44%,
ženskih 16.49%, splošna pismenost je
35.57%. V Črnigori: pismenih moških
53.29%, žensk 13.10%, splošna pismenost
32.98%. V Bosni in Hercegovini: pisme-
nih moških 29.10%, žensk 10.35%, sploš-
na pismenost 19.44%. Na zadnjem me-

stu je Južna Srbija, kjer je pismenih
moških 24.14%, žensk 8.43%, splošna
pismenost 16.14%.

Poprečna in splošna pismenost v na-
ši državi je torej ta: pismenih moških
57.79%, žensk 39.70%, splošna pisme-
nost 48.52%. Jugoslavija v celoti torej
nima niti polovice pismenih prebival-
cev, do polovice ji manjka skoro 1/4%.
To stanje je hotel nazorno predstaviti
beogradski list »Politika« dne 30. janu-
arja — torej tri dni po proslavi sv. Sa-
ve, velikega srbskega prosvetitelja —
s podobo, ki nosi naslov: »Žalost pro-
svetitelja«. Na tej sliki je predstavljen
sv. Sava, sedeč na prestolu v oblakih,
globoko zamišljen in žalosten, v desni-
ci držeč vladiško palico, z levičo podpi-
rajoč glavo. Pred njim stoji angel, ki
čita v knjigi in vpraša: »Ali naj preči-
tam, Sv. Sava, kakš so te proslavili Ju-
goslovani?« Sv. Sava odgovori: »Znam,
singo: Proslavili so me z 52% analfabe-
tov (nepismenih)«.

Naš narodni prosvetitelj škof Slom-
šek bi bil v boljšem položaju. Angel, ki
bi pred njim čital iz zapisniške knjige,
bi mu mogoč izjaviti, da je med Slove-
nci nepismenih samo kakšnih 8—6 odst.
Vendar pa tudi Slomšek ne bi bil za-
dovoljen s stanjem naše ljudske izob-
razbe. Njegova načela in njegovi opo-
mini, ki nam še vedno zvenijo nasproti
iz njegovih knjig in spisov, imajo v
mnogoterih krajih usodo glasa, vpijo-
čega v puščavi.

V zadnji številki »Slovenskega Gos-
podarja« smo omenili, da je v Sloveniji
še dokaj krajev, kjer ni naših izobraže-
valnih organizacij, dosti pa je tudi tak-
šnih krajev, kjer sicer obstojajo nekak-
šne organizacije, toda bolj na papirju,

kakor v dejanju in življenju. Pozvali
smo k obnovljenemu in pomnoženemu
izobraževalnemu delu. Zlasti smo opo-
zorili na to, v kakšni nevarnosti je dan-
danes mladina ter da je za izobraževa-
nje mladine na deželi najboljše poskrb-
ljeno v mladeniških in dekliskih zve-
zah. Kjer ni mladeniških in dekliskih
zvez, tam se naj ustanovijo, kjer pa so,
naj se poživi njihovo delovanje!

Danes hočemo opozoriti še na en sad
ljudske izobrazbe: napredek na gospo-
darskem polju. Na to opozarja tudi beo-
gradska trg. zbornica, ki je na svoji se-
ji v Beogradu 31. januarja sklenila več
resolucij o tem, kako bi se naj pospešil
napredek našega narodnega gospodar-
stva. V 5. resoluciji izjavlja: »Slaba iz-
obrazba našega naroda, osobito pa ši-
rikih narodnih slojev je velika ovira za
napredek na vseh poljih narodnega in
državnega življenja. Brez osnovne izob-
razbe, pismenosti in najosnovnejšega
znanja ni gospodarskega napredka. Ne-
izobražen narod je nesposoben za gos-
podarski napredek. Radi tega je potre-
bno provesti energično borbo proti ne-
pismenosti in delati na izobraževanju
naroda v vseh pravicah.«

Tudi mi izjavljamo: treba delati na
izobraževanju ljudstva v vseh pravicah,
osobito v gospodarskem pravcu. Potre-
bno je, da se v vseh naših izobraževal-
nih organizacijah goji smotreni gospo-
darski poduk. V to svrhu se prirejajo
ter se bodo priredili po vseh okrajih
gospodarski podučni tečaji. Javite se
za nje pri Prosvetni zvezi v Mariboru!
Skrbite za to, da bodo vsepovsod dobro
obiskani! Vsem nam mora biti pred oč-
mi prelepi in prekornostni cilj: gospodar-
ski napredek našega ljudstva. Do tega
cilja pa je izobrazba ako ne edina, pa
vsaj najvažnejša pot.

Domneve, predlogi in želje.

Kakšna bo notranja preosnova drža-
ve? Kako se bo uprava preuredila? V
koliko pokrajin se bo država razdelila?
Kakšen bo obseg samouprave v bodoč-
nosti? Takšna in slična vprašanja pla-
vajo dandanes na ustnicah mnogoterih
v naši državi, pa tudi izven njenih me-

Na ta vprašanja se sedaj še ne da od-
govoriti, ker se o tem še ni izjavil edi-
no pristojni činitelj. Vse, karkoli se o
tem v javnosti piše ali govori, vse to so
ugibanja, domnevanja, mnenja, predlo-
gi ali pa proste želje. Kot glasilo javno-
sti hočemo bralce obvestiti o nekaterih